

Trasek on vuonna 1984 perustettu sukupuolivähemmistöjä edustava potilas- ja ihmisoikeusjärjestö

Asia: Lausunto koskien kuulemistilaisuutta valtioneuvoston asetusten erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä annetun asetuksen, seulonnoista annetun asetuksen ja sterilöimisasetuksen muuttaminen

Trasek ry haluaa korostaa aikaisemmassa lausunnossa (2.12.2022) esiin tuomiaan huomioita/huolia hoitopääsyn turvaamisen, potilaan kannalta oikea-aikaisen, nopean tutkimuksiin ja hoitopääsyn sekä tutkimuspoliiklinikoiden henkilöstöresurssien riittämättömyyden suhteen. Palkon suositukset tehtiin aikanaan ennen kaikkea helpottamaan kahden yliopistosairaalan ruuhkia pitämällä potilaita enenevässä määrin perusterveydenhuollossa ja alueellisessa erikoissairaanhoidossa.

Trasek ry edellyttää edelleen hoitoon pääsyn nopeutta asiantuntevaan yksikköön niin aikuisten, kuin alaikäisten kohdalla. Palkon suositukset portaittaisesta tutkimukseen pääsystä painottavat perusterveydenhuollon roolia, mutta Trasek ry on syvästi huolissaan sen osaamisen tasosta kohdata vähemmistöstressiä, sukupuolidysforiaa ja sukupuolen moninaisuutta. Lisäksi perusterveydenhuolto sekä erikoissairaanhoido ovat ruuhkautuneet, varsinkin psykiatria. Sukupuoli-identiteetin tutkimuspoliiklinikalle pääsy vaatii lähetteen, pitkät odotusajat lisäävät omalta osaltaan inhimillistä kärsimystä pitkittyneiden tutkimus- ja hoitopääsyaikojen osalta. Perusterveydenhuollossa tehtävät selvitykset tekevät perusterveydenhuollosta ylimääräisen portinvartijan. Lääkärin päätöksistä ei ole muutoksenhakumahdollisuutta. Lisäksi hyvinvointialueiden sairauskertomustiedot ovat laajasti nähtävillä. Aiemmin noin puolen vuoden mittaiset tutkimusjaksot ovat venyneet tutkimuspoliiklinikoilla moninkertaisiksi.

Kuten Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen lausui (EOAK/6674/2022): “Sukupuoli-identiteettiä koskevat kysymykset kuuluvat yksityiselämää koskevan suojan ydinalueeseen” “Ottaen huomioon sukupuolenkorjauksen tosiasialliset vaikutukset erityisesti yksityiselämän suojan toteutumisedellytyksiin ..., jolloin sukupuolenkorjauksen jättäminen suositusten varaan ei täytä perustuslain 19 §:n 3 momentissa julkiselle vallalle säädettyä turvaamisvelvollisuutta ja heikentäisi merkittävästi tutkimusten ja hoidon oikeusperustaa.”

ICD11-luokitus on hyväksytty kansainvälisesti vuonna 2018. Sen sukupuoli-identiteettidiagnostiikka tulisi ottaa käyttöön ICD 10 sijasta pikimmiten, sekä huomioida hoitokäytännöissä uusin WPATH:n 8 hoitosuositus.

Seulonta-asetus ei ota kattavasti huomioon mm. muunsukupuolisia ihmisiä, jotka tarvitsevat seulontoja.

Trasek ry on potilasjärjestönä (vuodesta 1984) mielellään mukana kaikissa hoitojärjestelmän asioiden kehittämisessä.

Helsinki 1.3.2023

Trasek ry hallitus